

НМАУ, 2012. 188 с.

5. Швед В.В., Закладній О.А. Фінансовий аутсорсинг підприємницької діяльності. *Економічні перспективи підприємництва в Україні: збірник матеріалів всеукраїнської інтернет-конференції*. Ірпінь: УДФСУ, 2016. С. 493-496.

6. Швед В.В. Кайдзен менеджмент – японський шлях сучасних підприємств. *Науковий вісник Одеського державного економічного університету. Серія: економічні науки*. 2011. №10 (135). С. 13-19.

7. Швед В.В., Яблочников С.Л. Особенности шеринговой экономики на Украине. *Бизнес. Образование. Право*. 2018. №2(43). С. 75-80.

*Мельникова Н.С., магістрант 2-го року підготовки,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Вінницький інститут Університету «Україна».*
Науковий керівник: Омельченко О.В., старший викладач
кафедри економіки та менеджменту,
Вінницький інститут Університету «Україна»

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВ

THEORETICAL BASIS OF MANAGEMENT IN THE FIELD OF GOVERNMENT INSTITUTIONS

Анотація. У статті розглянуто бюджетні установи як один із суб'єктів господарського процесу країни, а також особливості формування їх кошторисів. Приділено увагу основним групам сфер бюджетних установ та ієрархічній системі прав розпорядників бюджетних коштів. Виділено загальні особливості діяльності бюджетних установ.

Ключові слова: бюджет, бюджетні установи, розпорядники бюджетних коштів, сфера нематеріального виробництва, реєстр неприбуткових установ.

Abstract. The article considers budget institutions as one of the subjects of the country's economic process, as well as the peculiarities of forming their estimates. Attention is paid to the main groups of spheres of budgetary institutions and the hierarchical system of rights of budget spending units. The general features of the activity of budgetary institutions are highlighted.

Keywords: budget, budgetary institutions, spending units, sphere of intangible production, register of non-profit institutions.

Постановка проблеми. У бюджетній сфері діє величезна кількість установ і організацій, що здійснюють некомерційну діяльність, тобто таку, яка не має на меті

отримання прибутку, до яких й відносяться бюджетні установи. Некомерційна діяльність не виключає можливості отримання установою певних доходів, проте останні використовуються на розвиток самої установи. Існування некомерційних організацій життєво необхідне для суспільства, оскільки сюди відносяться: велика частина установ охорони здоров'я і освіти, культури і мистецтва, фундаментальна наука, охорона природи і т.п. Функціонування цих установ і організацій у принципі не може бути орієнтовано на комерційні критерії. Переважна частина цих установ і організацій має соціально-культурне призначення. Специфіка їхнього функціонування полягає у тому, що, по-перше, завдяки їм здійснюються найважливіші конституційні права громадян (на освіту, медичне обслуговування, соціальне забезпечення і т.п.), а, по-друге, при споживанні соціальних послуг використовуються як платні, так і безоплатні засади їхнього надання. В результаті при фінансуванні установ соціально-культурного призначення використовуються різні джерела – і бюджетні кошти, і кошти населення (у різній формі), і грошові відрахування різних комерційних структур.

В сучасній економічній ситуації, що склалася в нашій країні досить актуальним є вивчення питання у сфері фінансування державних установ, формування і правильного використання фінансових ресурсів в умовах недостатнього фінансування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок в економічну науку з питань управління фінансуванням державних установ зробили українські вчені: В.П. Александрова, О.М. Алімов, Ю.М. Бажал, Є.Р. Бершеда, І.І. Лукінов, А.А. Пересада, П.С. Рогожин, В.Я. Шевчук, Е.Й. Шилов та інші.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бюджетні установи – державні організації, які здійснюють функції держави, пов'язані зі створенням нематеріальних благ. Установа є різновидом організації, яка має статус юридичної особи.

Установи та організації, які утримуються за рахунок коштів бюджетів, для забезпечення своєї діяльності та виконання покладених на них функцій складають та затверджують кошторис доходів і видатків відповідно з бюджетними призначеннями, які встановлені Законом України «Про Державний бюджет» [3].

Згідно з Бюджетним кодексом України бюджетні установи – це органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідного державного бюджету чи місцевого бюджету. Бюджетні установи є неприбутковими. Отже виходячи з вищевизначеного до бюджетних установ відносяться: Верховна Рада; Адміністрація Президента; міністерства і відомства; місцеві державні адміністрації; органи місцевого самоврядування (районні, районні у містах, міські, селищні, сільські ради); державні підприємства, установи і організації, що фінансуються виключно з бюджетів усіх рівнів [1].

Сфера бюджетних установ є досить різноманітною за функціональними ознаками. Умовно їх можна поділити на три групи:

- установи, які виконують законодавчі функції, функції управління, охорони,

контролю – установи законодавчої та виконавчої влади; міністерства, відомства, управління, тобто апарат органів державного та господарського управління, громадських та інших організацій; фінансові органи, органи казначейства, податкова інспекція, митна служба, армія, органи міліції, судові органи, органи прокуратури та ін.;

- установи соціально-культурного комплексу – установи освіти всіх рівнів, медичні заклади, дитячі виховні заклади, установи культури, бібліотеки, наукові організації та ін.;

- соціальні фонди та служби, а також інші бюджетні установи.

Запропонований поділ відображає горизонтальні зв'язки, що склалися у сфері бюджетних установ. За обсягом наданих прав розпорядники бюджетних коштів поділяються на три рівні і мають ієрархічну систему вертикальних зв'язків, які зображені на рис. 1.

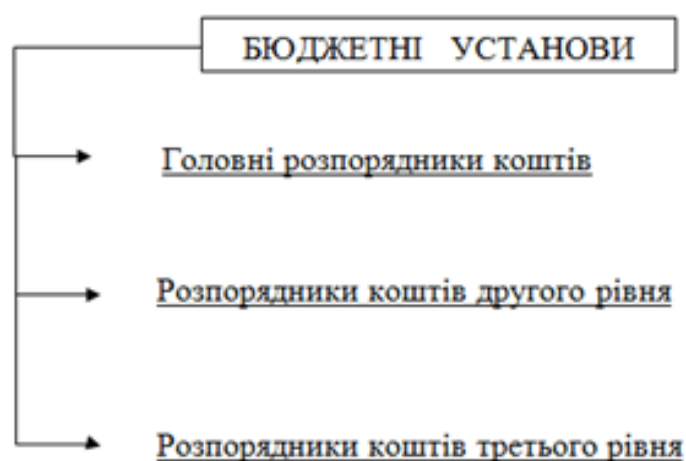

Рис. 1. Ієрархічна система прав розпорядників бюджетних коштів

Розпорядники бюджетних коштів є суб'єктами бюджетних правовідносин, перелік яких і повноваження регламентуються Бюджетним кодексом.

Найвагомішою складовою в запропонованій схемі є установи соціально-культурного комплексу, сфера діяльності яких досить різноманітна. Однак, незважаючи на це, можливо визначити головні загальні особливості їх діяльності, що виокремлюють цю сферу не тільки в бюджетній сфері, але й поміж інших складових економіки України загалом. До них слід віднести такі важливі моменти:

- основним результатом діяльності таких установ є послуга;
- показник ефективності праці в цій сфері слід розглядати в економічному та соціальному аспектах, причому другий, як правило, має пріоритетне значення;

- у сфері нематеріального виробництва найчастіше відбувається збіг двох фаз руху та реалізації невиробничої послуги, тобто традиційна схема «виробництво – розподіл – обмін – споживання» набуває скороченого вигляду, а саме «виробництво – споживання»;

- послуги неможливо робити «про запас», неможливо транспортувати

(транспортування послуги можливе лише як зміна місця перебування виконавця), неможливо споживати в більшій, аніж потрібно, кількості. Ця особливість продукту сфери нематеріального виробництва зумовлює необхідність попереднього індивідуального чи суспільного попиту на певні види діяльності;

- відсутнє поняття «брак» у традиційному його розумінні: оскільки послуга є нематеріальним результатом, важко оцінити її вартість; у науковій сфері взагалі негативний результат не класифікується як неякісно виконана робота, розробка, тому що в науці негативний результат – це теж результат;

- бюджетні установи існують на засадах державної форми власності, що автоматично вносить корективи в права бюджетних організацій як юридичних осіб – обмеження щодо реалізації та передачі цінностей; відсутність поняття «банкрут» щодо фінансового стану будь-якої бюджетної установи.

Для бюджетних установ основним фінансовим документом є кошторис доходів і видатків, який підтверджує повноваження на отримання доходів та здійснення видатків і який визначає обсяг та напрями коштів для виконання відповідних функцій.

Бюджетні установи належать до одного з різновидів організацій некомерційного характеру, для яких одержання прибутку не є їх основною метою.

Державна реєстрація бюджетних організацій проводиться у виконавчому комітеті міської, районної ради, районної міст Києва і Севастополя державної адміністрації за їх місцезнаходженням відповідно до вимог Закону України «Про підприємництво» [4].

Бюджетні організації здійснюють свою діяльність на підставі положення (статуту), що затверджується уповноваженим органом (як правило, органом, який прийняв рішення про їх створення). Такі організації визнаються юридичною особою з дня реєстрації положення (статуту) і з цього моменту можуть від свого імені набувати майнових і особистих немайнових прав та нести зобов'язання, бути позивачами в суді, арбітражному або третейському суді.

Незважаючи на те, що основна діяльність бюджетних установ не пов'язана з веденням підприємницької діяльності, а отже, і одержанням від неї доходів (хоча вони і можуть одержувати доходи від надання окремих послуг, виконання робіт у випадках, передбачених законодавством), таким організаціям необхідно підтвердити свій статус неприбуткових. Мається на увазі необхідність включення їх до Реєстру неприбуткових установ та організацій, що створюється і ведеться Державною податковою адміністрацією України.

Реєстр неприбуткових установ та організацій являє собою автоматизовану систему збирання, накопичення і оброблення даних про неприбуткові організації та установи, які відповідно до Податкового кодексу України [2], звільняються від сплати податку на прибуток.

Установи та організації, які утримуються за рахунок коштів бюджету, підлягають обов'язковій реєстрації в:

- органах податкової служби;

- Пенсійному фондї;
- органах Фонду соціального страхування;
- органах Державної служби зайнятості.

Для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду бюджетні установи використовують план формування та використання фінансових ресурсів, який називається бюджетом [2].

Бюджетні установи можуть фінансуватися із державного бюджету та із місцевих бюджетів, тому що вони являються учасниками бюджетного процесу і наділені відповідними правами і обов'язками або бюджетними повноваженнями.

Фінанси бюджетних установ мають деякі особливості:

1. Опосередкування процесу надання послуг.
2. Опосередкування процесу надання фондів виробничого призначення, їхнього розширення і використання.
3. Особистий характер. В специфіці послуг вони не можуть накопичуватися і мають відчужуватися у міру їхнього створення.
4. Необхідність використання специфічних елементів фінансового механізму, спрямованих на стимулювання праці.

У бюджетній сфері діє величезна кількість установ і організацій, що здійснюють некомерційну діяльність, тобто таку, яка не має на меті отримання прибутку, до яких й відносяться бюджетні установи. Некомерційна діяльність не виключає можливості отримання установою певних доходів, проте останні використовуються на розвиток самої установи. Існування некомерційних організацій життєво необхідне для суспільства, оскільки сюди відносяться: велика частина установ охорони здоров'я і освіти, культури і мистецтва, фундаментальна наука, охорона природи і т.п. Функціонування цих установ і організацій у принципі не може бути орієнтовано на комерційні критерії. Переважна частина цих установ і організацій має соціально-культурне призначення. Специфіка їхнього функціонування полягає у тому, що, по-перше, завдяки їм здійснюються найважливіші конституційні права громадян (на освіту, медичне обслуговування, соціальне забезпечення і т.п.), а, по-друге, при споживанні соціальних послуг використовуються як платні, так і безоплатні засади їхнього надання. В результаті при фінансуванні установ соціально-культурного призначення використовуються різні джерела – і бюджетні кошти, і кошти населення (у різній формі), і грошові відрахування різних комерційних структур.

До організацій і установ соціально-культурного призначення, які є неприбутковими, відносяться такі види діяльності, як державне управління, охорона громадського порядку, оборона. Їхнє фінансування здійснюється повністю з рахунку бюджетних коштів і передбачається у відповідних планово-фінансових документах – кошторисах витрат. Бюджетні установи надають різноманітні послуги: соціального характеру, управлінські, з охорони громадського порядку, оборони країни тощо.

До недавніх пір майже усі витрати цих установ фінансувалися з бюджету, а

послуги споживачам надавалися в основному безкоштовно. Проте останніми роками у зв'язку з необхідністю підвищення рівня соціально-культурного обслуговування громадян почалося розширення сфери платних послуг, бюджетні установи перейшли на нові умови господарювання, що значно розширило склад джерел їхніх фінансових ресурсів

Висновки. Отже, формування і використання фінансових ресурсів бюджетних установ здійснюється за рахунок бюджетних коштів. Установи та організації, які утримуються за рахунок коштів бюджетів, для забезпечення своєї діяльності та виконання покладених на них функцій складають та затверджують кошторис доходів і видатків відповідно з бюджетними призначеннями. Основним результатом діяльності таких установ є послуга.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України: №2456-VI від 25.09.2019 р. ВВР, 2019, №4, ст. 32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Податковий кодекс України: №2755-VI від 01.07.2019 р. ВВР, 2019, №22, ст. 85. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Про державний бюджет: Закон України №2629-VIII від 23.03.2019 р. ВВР №50, ст. 500. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19>
4. Про підприємство: Закон України №698-XII від 05.04.2015 р. ВВР. 2015. №21, ст. 133. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12>
5. Лелюшкіна О.Д. Особливості управління державними фінансами. *Наука і навчальний процес. Матеріали XVI Звітної науково-практичної конференції.* Вінниця, 2016 р. Ч. 1. С. 197-201.

*Монинець М.І., здобувач 5-го курсу,
спеціальність «Менеджмент»,
Вінницький інститут Університету «Україна»;
Палянига М.М., здобувач 5-го курсу,
спеціальність «Менеджмент»,
Вінницький інститут Університету «Україна»*

ОРГАНІЗАЦІЯ РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ НА ВИРОБНИЧОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

ORGANIZATION OF DEVELOPMENT OF PERSONNEL AT THE PRODUCTION ENTERPRISE

Анотація. У статті розкрито сутність розвитку персоналу та її роль в забезпеченні конкурентоспроможності працівників та організації. Охарактеризовано особливості планування витрат на розвиток персоналу і наведено методологічні підходи до визначення ефективності розвитку персоналу. Проаналізовано витрати на